

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **M. N.**, bývajúceho v R., zastúpeného JUDr. I. M., advokátkou so sídlom v M., proti žalovanej **Slovenskej republike**, za ktorú koná Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Pribinova č. 2, IČO: 00 151 866, o **náhradu nemajetkovej ujmy 800 000 € s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Považská Bystrica pod sp. zn. 4 C 39/2012, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 21. augusta 2014 sp. zn. 19 Co 319/2012, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a**.

Žalovanej nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Považská Bystrica rozsudkom z 24. júla 2012 č.k. 4 C 39/2012-108 zamietol žalobu, ktorou sa žalobca podľa zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z.z.“) domáhal náhrady nemajetkovej ujmy 800 000 €, ktorá mu, ako tvrdil, bola spôsobená nesprávnym úradným postupom v trestných konaniach vedených na Okresnom súde Považská Bystrica pod sp. zn. 1 T 78/2008, sp. zn. 1 Tp 29/1998. Súd prvého stupňa žalovanej nepriznal náhradu trov konania. V odôvodnení uviedol, že žalovaná dôvodne vzniesla námietku premlčania uplatneného nároku žalobcu, nakoľko žalobca sa o nesprávnom úradnom postupe dozvedel, ako to aj sám uviedol v žalobe, 4. apríla 2008, a nasledujúcim dňom mu začala plynúť trojročná premlčacia lehota v zmysle § 19 ods. 1, 3 zákona č. 514/2003 Z.z., do plynutia ktorej sa nezapočítava čas na predbežné prejednanie nároku na príslušnom orgáne zastupujúcom Slovenskú republiku v rozsahu 6 mesiacov v prípade, že by bola žiadosť o prerokovanie nároku podaná v tejto lehote (§ 19 ods. 2 zákona

č. 514/2003 Z.z.), ktorá uplynula 5. apríla 2011. Žalobca uplatnil nárok na náhradu nemajetkovej ujmy na Ministerstve spravodlivosti Slovenskej republiky a na Ministerstve vnútra Slovenskej republiky listom z 23. septembra 2011 (po uplynutí trojročnej doby) a následne žalobou na súde 23. februára 2012. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p. Proti tomuto rozsudku podal žalobca odvolanie.

Krajský súd v Trenčíne rozsudkom z 21. augusta 2014 sp. zn. 19 Co 319/2012 napadnutý rozsudok potvrdil (§ 219 ods. 1, 2 O.s.p.) a žalovanej nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. V celom rozsahu sa stotožnil so skutkovými zisteniami súdu prvého stupňa ako i s jeho právnym posúdením veci. K odvolacej námietke žalobcu, že vo veci rozhodol vylúčený sudca, uviedol, že preskúmaním veci nezistil opodstatnenosť tohto odvolacieho dôvodu. O námietke zaujatosti vznesenej žalobcom proti všetkým sudcom Okresného súdu Považská Bystrica rozhodol Krajský súd v Trenčíne uznesením z 21. mája 2012 sp. zn. 6 Nc 140/2012 tak, že ich, okrem sudcu JUDr. I. H., nevyлúčil z prejednávania a rozhodovania veci; sudcu JUDr. H. vylúčil z dôvodu, že tento rozhodol v trestnej veci, ktorá je vo vzťahu k uplatnenému nároku žalobcu. Odvolací súd znovu posudzujúc dôvody, pre ktoré by v danej veci rozhodoval vylúčený sudca (JUDr. K. K.), dospel k záveru, že v konaní nebola zistená žiadna kvalifikovaná skutočnosť, ktorá by poukazovala na to, že v konaní rozhodovala zaujatá sudkyňa. K ďalšej odvolacej námietke žalobcu, že súd konal a rozhodol na pojednávaní 24. júla 2012 v jeho neprítomnosti, odvolací súd uviedol, že z obsahu spisu vyplýva, že žalobca aj jeho právny zástupca JUDr. V. H. boli na uvedené pojednávanie riadne predvolaní a svoju neprítomnosť neospravedlnili. Preto súd prvého stupňa zákonne postupoval v zmysle § 101 ods. 2 O.s.p., keď konal a rozhodol v ich neprítomnosti. Za nedôvodné považoval aj ďalšie odvolacie dôvody uplatnené žalobcom podľa § 205 ods. 2 písm. d/ a f/ O.s.p., keďže mal za to, že prvostupňový súd vyhodnotil vykonané dokazovanie v súlade s § 132 O.s.p., pri ktorom neboli zistené logické rozpory, a vec aj správne právne posúdil. Výrok o náhrade trov odvolacieho konania odôvodnil § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p. a § 151 O.s.p.

Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie s odôvodnením, že v danom prípade došlo k procesnej vade uvedenej v § 237 písm. f/ a g/ O.s.p. V danom prípade totiž na prvostupňovom súde konala a rozhodovala zaujatá sudkyňa a odvolací súd sa s touto námietkou dôsledne vypořiadal, a bola mu odňatá možnosť konať pred súdom,

keďže v odvolacom konaní nemal právneho zástupcu, hoci o jeho ustanovenie požiadal. Nesúhlasil ani s právnym posúdením veci v otázke premlčania uplatneného nároku.

Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu vyslovila názor, že dovolanie je neprípustné, preto ho žiadala odmietnuť. Pre prípad, že by dovolací súd považoval dovolanie za prípustné, navrhla ho zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací [§ 10a ods. 1 O.s.p. (poznámka dovolacieho súdu: v ďalšom texte sa uvádza Občiansky súdny poriadok v znení pred 1. januárom 2015)] po zistení, že dovolanie podal účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), skúmal najskôr, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom.

Dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci smeruje dovolanie proti rozsudku. Prípustnosť dovolania proti rozsudku odvolacieho súdu upravuje § 238 O.s.p. Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. V zmysle § 238 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci. Podľa § 238 ods. 3 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p.

Dovolaním žalobcu nie je napadnutý zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu (§ 238 ods. 1 O.s.p.). Napadnutému rozsudku odvolacieho súdu nepredchádzalo rozhodnutie dovolacieho súdu, ktorým by bol vyslovený záväzný právny názor (§ 238 ods. 2 O.s.p.). Dovolaním je napadnutý potvrdzujúci rozsudok, ktorý ale nemá znaky uvedené v § 238 ods. 3 O.s.p. Prípustnosť dovolania žalobcu preto z § 238 ods. 1 až 3 O.s.p. nevyplýva.

So zreteľom na § 242 ods. 1 O.s.p. a s prihliadnutím na dovolacie námietky najvyšší súd skúmal, či v konaní nedošlo k procesným vadám uvedeným v § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ O.s.p. v dovolaní namietané neboli a v dovolacom konaní ani nevyšli najavo. Prípustnosť dovolania žalobcu preto z uvedených ustanovení nemožno vyvodiť.

Z obsahu dovolania (§ 41 ods. 2 O.s.p.) vyplýva, že podľa názoru dovolateľa mu v konaní bola odňatá možnosť konať pred súdom tým, že odvolací súd vec prejednal a rozhodol bez toho, aby najskôr posúdil jeho žiadosť o ustanovenie advokáta pre odvolacie konanie.

O odňatie možnosti pred súdom konať v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. ide v prípade procesného postupu, ktorým súd znemožnil účastníkovi konania realizáciu procesných oprávnení priznaných mu v občianskom súdnom konaní (napr. oprávnenia byť prítomný na pojednávaní, vyjadrovať sa k veci, navrhovať dôkazy, podať opravný prostriedok alebo vyjadrenie, v stanovenej lehote urobiť procesný úkon a pod.).

Dovolací súd z obsahu spisu zistil, že žalobca na jeho zastupovanie v konaní „až do právoplatného skončenia prípadu“ splnomocnil fyzickú osobu s právnickým vzdelaním JUDr. V. H. (viď splnomocnenie z 19. marca 2012 na č.l. 3 spisu). Zo spisu nevyplýva, že by došlo k zániku plnomocenstva, ako i že by žalobca v priebehu konania podal žiadosť o ustanovenie advokáta; takáto žiadosť nevyplýva ani z odvolania žalobcu.

Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací dôvod v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. nie je daný.

Dovolateľ ďalej namieta, že v konaní došlo k procesnej vade v zmysle § 237 písm. g/ O.s.p., lebo vec na prvom stupni prejednala a rozhodla zaujatá sudkyňa JUDr. K. K.

Pri posudzovaní opodstatnenosti tejto námietky vychádzal najvyšší súd z toho, že neexistencia žiadneho rozhodnutia alebo existencia právoplatného rozhodnutia nadriadeného súdu o tom, že sudca je alebo nie je vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci, nebráni dovolaciemu súdu pri skúmaní podmienok prípustnosti dovolania v zmysle § 237 písm. g/ O.s.p. posúdiť túto otázku samostatne (viď R 59/1997).

Z hľadiska § 14 ods. 1 O.s.p. je právne významný vzťah sudcu, a to buď k veci (kedy má sudca svoj konkrétny záujem na určitom spôsobe skončenia konania a rozhodnutia o veci), alebo k účastníkom konania (o taký vzťah ide vtedy, ak sudca má k účastníkovi konania určitý osobný vzťah, so zreteľom na ktorý možno mať pochybnosti o jeho nezaujatosti) a napokon k zástupcom účastníkov konania.

I keď zákon v § 14 ods. 1 O.s.p. spája vylúčenie sudcov z prejednávania a rozhodovania vo veci nielen so skutočne preukázanou zaujatosťou, ale aj vtedy, ak možno mať čo i len pochybnosť o ich nezaujatosti, nemožno prehliadať, že rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa § 14 ods. 1 O.s.p. predstavuje výnimku z významnej ústavnej zásady, že nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky). Vzhľadom na to možno vylúčiť sudcu z prejednávania a rozhodovania pridelenej veci len celkom výnimočne a len zo skutočne závažných dôvodov, ktoré sudcovi zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom, objektívne, nezaujato a spravodlivo. Samotný subjektívny názor účastníka konania, že v osobe určitého sudcu sú dané okolnosti vylučujúce ho z prejednávania a rozhodovania veci, nezakladá ešte bez ďalšieho dôvod pre legitímne obavy z jeho nestranného a nezaujatého rozhodovania.

Dovolateľ svoj názor, že v danom prípade vec na prvostupňovom súde prejednala a rozhodla vylúčená sudkyňa JUDr. K. K., vyvodzoval zo vzťahu k sudcovi JUDr. H., ktorý rozhodoval ako sudca toho istého súdu v trestnej veci a v súvislosti s nesprávnym postupom ktorého uplatňuje predmetný nárok.

Dovolací súd zistil, že zo spisu nevyplýva žiadna okolnosť svedčiaca o tom, že by u sudkyne Okresného súdu Považská Bystrica JUDr. K. K. neboli dané dostatočné záruky objektívneho, nezaujatého a nestranného rozhodovania. Žalobca neuviedol žiadny zákonom uznaný dôvod zaujatosti spochybňujúci nezaujatosť sudkyne prvého stupňa. Dovolací súd pochybnosti žalobcu o nezaujatosti sudkyne nepovažuje za také, ktoré by mohli mať právnu relevanciu a je toho názoru, že sú motivované tým, že nebolo rozhodnuté podľa subjektívnych predstáv žalobcu; hodnotenie správnosti súdneho konania, resp. rozhodovania nepatrí účastníkovi konania a nemôže objektívne zakladať pochybnosti o nezaujatosti sudcu. Za dôvody pre vylúčenie sudcu totiž nemožno považovať okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu v konaní alebo v jeho rozhodovaní.

Najvyšší súd preto dospel k záveru, že prípustnosť dovolania v zmysle ustanovenia § 237 písm. g/ O.s.p. z dôvodu, že rozhodovala vylúčená sudkyňa, nie je daná.

Žalobca v dovolaní vyslovil aj nespokojnosť s právnym posúdením veci odvolacím súdom (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Právnym posúdením veci, v rámci ktorého súd na zistený skutkový stav aplikuje hmotnoprávny alebo procesný predpis, sa nezakladá procesná vada konania v zmysle § 237 O.s.p. Nesprávne právne posúdenie veci súdmi nižších stupňov je relevantný dovolací dôvod, ktorým možno odôvodniť procesne prípustné dovolanie (viď § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), samo (prípadne) nesprávne právne posúdenie veci súdmi nižších stupňov ale nezakladá prípustnosť dovolania v zmysle § 237 O.s.p.

Zo všetkých vyššie uvedených dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že v prejednávanej veci je dovolanie žalobcu podľa Občianskeho súdneho poriadku procesne neprípustné, preto Najvyšší súd Slovenskej republiky mimoriadny opravný prostriedok žalobcu podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. odmietol.

V dovolacom konaní procesne úspešnej žalovanej vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti žalobcovi, ktorý úspech nemal (§ 243b ods. 5 O.s.p., § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd jej nepriznal náhradu trov dovolacieho konania, lebo v dovolacom konaní nepodala návrh na uloženie povinnosti nahradiť trovy dovolacieho konania (§ 151 ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 17. marca 2016

JUDr. Daniela S u č a n s k á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková